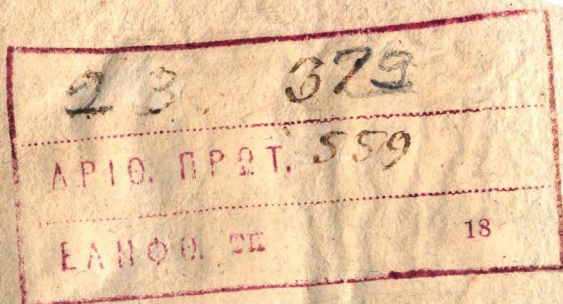

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΣΧΟΛΗΣ

ΥΠΟ Π. Παγρίδου

ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΕΝ ΤΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ.

1817.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΚΥΡΙΕ,

Αἱ παροῦσαι τῆς Πατρίδος μας περιστάσεις πόσῃ ἔχουσι χρεῖαν λόγων γεννημένων ἀπὸ σπουδαίαν γνώμην, καὶ φιλάνθρωπον ἦθος, ἢ ἐξ αὐτῶν ἕως τῶρα προξηνημένη ὠφέλεια τρανώτατα ἀποδείκνυσιν. Τῶν δὲ τειούτων λόγων, καὶ μάλιστα ὅσων σκοπὸς εἶναι ἀνατροφή σπουδαῖα, αἱ δημοσιεύσεις ἀναμφιβόλως χρησιμεύουσιν ὡς δυνατὰ ἀντιφάρμακα τῶν χρόνιων ἀσθενειῶν τοῦ πνεύματος, τὰς ὁποίας ἐνίοτε προξενοῦσιν αἱ φωναὶ τῆς ἀμαθείας, καὶ τοῦ μισοκάλου.

Αἱ ἰδίαι, αἱ ὁποῖαι περὶ τὸ τέλος τοῦ Σχολαστικοῦ τούτου ἐνιαυτοῦ ἐξεφωνήθησαν παρὰ σοῦ, ἐπειδὴ ὅλος δι' ὅλα ἀναφέρονται εἰς τὰς οὐσιωδεστέρας φροντίδας τῶν Διοικήσεων, εἰς τὰ ἱερώτερα τῶν Πατέρων καὶ Συμπολιτῶν χρέη, καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μας ἡθικὴν εὐδαιμονίαν, ἐλπίζομεν ὅτι δημοσιευθεῖσαι, θὰ κατασταθῶσιν διὰ τοὺς μὲν ὡς ἐλατήριον, διὰ τοὺς δὲ ὡς ὁδηγία.

Ἀς ἐνωθῇ λοιπὸν ἡ ἐνθουσιαστικὴ εὐχαρίστησις, τὴν ὁποίαν ἐν φιλόμωσον ἀκροατήριον ἔδειξεν διὰ τὰ αἰσθήματα ὅπου οἱ λόγοι σε ἀνεκαίνισαν εἰς τὰς ψυχάς των, μὲ τὴν ἰδικήν μας πρόσκλησιν, καὶ ἃς σὲ καταπιέσωσι νὰ μᾶς συγχωρήσῃς τὴν ἐκδοσιν τῆς ὁμιλίας σε, ἢ ὑποία, ἐπειδὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν πνευματικὴν μας ὠφέλειαν, ἀνέκει δικαίως εἰς ἡμᾶς.

Τῇ 11 Αὐγούστου 1819.

Τῷ Κυρίῳ,

Π. ΠΕΤΡΙΔΗ.

Γεν. Εφ. Δημ. Σχολ.

Οἱ παρὰ τῶν Μαθητῶν προβεβλημένοι,

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΛΕΟΝΤΑΡΙΤΗΣ.

ΚΟΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΟΥΝΤΖΗΣ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΕΡΚΑΤΗΣ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Θ. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΗ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΗ

ΦΙΛΟΚΑΛΩ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΟΥΠΕΡ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΑ ΚΡΕΙΤΤΩ

ΑΥΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ ΔΙΑΣΩΖΕΙ ΠΟΘΟΥ.

Ο Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

That Education only can be considered as compleat and generous which fits a man to perform justly, skilfully, and magnanimously all the Offices, both private and public, of peace and of war.

MILTON, *Tracts on Educat*:

Εκείνην μόνην τὴν Ἀγωγὴν ἡγήτεον ὡς τελείαν καὶ ἐλευθέριον, ἥτις ικανοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐκτελῇ ἐπιεικῶς, ἐπιτηδείως, καὶ εὐπρεπῶς ὅλα τὰ καθήκοντα, ὅσα ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸν κατ' ἰδίαν ἢ δημόσιον βίον, ἔντε εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ.

ΜΙΑΤ. Στοιχασ. περὶ Ἀγωγῆς.

Ἡ Δημοσία Ἀγωγή παρομοίας ἐφάνη ὅτι ἐντάμωσε τύχας μεταξὺ τῶν Διαφόρων Ἐθνῶν, καὶ εἰς παρομοίως πολυμόρφες ὁρίσμενες ὅτι ὑπετάχθη, καθὼς πολλαὶ ἄλλαι τῶν ἀφηρημένων ἠθικῶν λέξεων καὶ ἰδιῶν. Καθὼς τὸ ὄνομα Ἐλευθερία, Πολιτεία, Εὐσέβεια, καὶ τὰ ὅμοια, ἐγέννησαν πραγματικὰ ἀποτελέσματα ποικίλα καὶ πολλάκις δι' ὅλες ἀντίθετα εἰς τὰς ἀνθρωπίνες κοινωνίας, ἐξ αἰτίας τῆς διαφορετικῆς τρόπης μὲ τὸν ὅποιον ὠρίζοντο ἢ ἐκλαμβάνοντο, τὸ αὐτὸ συνέβη εἰς τὴν Ἀγωγὴν καὶ εἰς ὅσα εἰς αὐτὴν ἀνήκον, κατὰ τὴν ἰδέαν ὅπῃ ἕκαστον ἔθνος καὶ ἕκαστον ἄτομον ἐσχημάτιζαν ἢ ἀπέδιδαν εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα. Καὶ μ' ὅλον ὅτι ἀγαθοὶ καὶ δυνατοὶ Πολῖται δὲν ἐπαύσαν ἀπὸ τῆς νὰ ἐνδυναμώσων πάντοτε τὰ τῆς Ἀγωγῆς συστήματα ἀναμεταξὺ τῶν ὁμογενῶν των, διὰ νὰ καταστήσωσιν καὶ αὐτὲς καὶ τὴν Πόλιν εὐτυχισμένην, πολλοὶ ὅμως εἶδον ὅτι τὰ ἀποτελέσματα ὅπῃ ἐγεννῶντο ἀπὸ αὐτὰ ἦτον ἐνίοτε ἢ διάφορα, ἢ πολλάκις ἐναντία ἀφ' ὧν ἕκαστος ἐπιθυμῆσε. ἐπιχειρῶντο μὲ ἄλλον σκοπὸν, καὶ ἄλλο πραγματικῶς συνέβαινεν.

Εἶναι φυσικὸν τὸ νὰ ζητῇται ἡ ἐπιτυχὴς πρόνοια ὑπὲρ τῆς Ἀγωγῆς, καὶ ἡ ἐπ' αὐτῇ ἐπένδυσις τῶν προλήψεων ὅπῃ τὴν ἀμορφῶνεν ἀπὸ τὴν φροντίδα τῶν Διοικήσεων. Ὅταν αὐταὶ τύχουν νὰ ᾖναι φιλόανθρωποι, καὶ φίλοι τῶν ὑπηκόων φροντίζον περὶ τέττα, καὶ αἱ φροντίδαι των πολλάκις ἐστεφανώθησαν μὲ σωτηρίους ἐκβάσεις. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ νὰ κατασταθῇ ἡ Ἀγωγή ἐντελής, τινὰ ἄλλα ἐσιώδη συμβοηθήματα χρειάζονται, καὶ μάλιστα αἱ κατὰ μέρος τῶν τῆς κοινωνίας ἀτόμων προσπάθειαι, ὅταν αὐτὰ λείψωσιν, ἢ ὅταν τραβῶν ἓνα διαφορετικὸν δρόμον καὶ ἀναμεταξύτων, καὶ ἀπὸ τῆς τῆς Διοικ

Τὰ σφάλματα καὶ αἱ ἀποτυχίαι ὅπως τῆς Ἀγωγῆς τὰ συστήματα ἐδοκίμασαν, καὶ τὰ ὅποια ἔκαμαν τόσες νέες νὰ ἐπιστρέψουν ἀπὸ αὐτὰ τῆς Ἀγωγῆς τὰ Ἐργαστήρια μὲ ἄδεια χέρια, δὲν πηγάζουν, παρὰ ἀπὸ τὸ νὰ μὴν ἐδόθη ἡ πρέπεια φροντίς εἰς τὸ ἔργον, καὶ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἀγωγῆς. Οἱ αὖτὸι ἐκείνοις ὅπως ἐσύχναζαν τὰ σπαστά ἔργα ἐδιδάσκοντο νὰ μάθουν μόνον, χωρὶς νὰ παρῶν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα νὰ βοηθήσων τὸν σκοπὸν τῆς Ἀγωγῆς νὰ τὰς γυμνάσωσι δηλαδὴ πῶς καλὰ νὰ πράττουν, ἔμαθαν μὲν, ἀλλ' ἡ μάθησις, κοντὰ ὅπως σπανίως κατεστάινετο ὠφέλιμος εἰς τὸν ἑαυτὸν τὸς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, κατηντῇ συχνότερον ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν εὐκολίαν ὅπως δίδεται εἰς ἐκείνους ὅπως πολλὰ ἰξείρει, νὰ μεταχειρισθῇ κάθε μέθόδον νὰ ὑποκρύψῃ τὰς δολίς σκοπὸς τῶν.

Ἡμεῖς μάλιστα, ἐπεὶ ἀνῆκομεν εἰς Ἑθνος ὅπως ἀκόμιν εὐρίσκεται εἰς τὰ σπάργαν τὰ πολισμῶν, ὅλοι θρέφομεν ἓνα πόθον, καὶ ἡμεῖς νὰ λάβωμεν, καὶ εἰς τὰ τέκνα μας νὰ δώσωμεν καλὴν Ἀγωγήν. Ἀλλὰ πόσον ἀτυχῶς πολλὰκις περιορίζομεν αὐτὸν τὸν πόθον μας μόνον εἰς τὸ νὰ βλέπωμεν τὰς Συμπολίτας μας συχνάζοντας τὰ διακασκαλεῖα ἀδιακόπως, καὶ μαθαίνοντας φιλολογίαν, ἐπιστήμας, καὶ τὰς ἄλλας μαθήσεις, καὶ πιστεύομεν ὅτι αὐταὶ μοναχαὶ αἱ μαθήσεις ἀρκεῖν νὰ τὰς κάμνουν εὐτυχεῖς καὶ ἀγαθὰς: καὶ προσέχοντες μόνον εἰς ὅ, τι μαθαίνων ἀμελῶμεν ὅ, τι κάμνουν, ἢ ἀδιαφοροῦμεν ἄς ὅ, τι τὰς συνεθίζομεν ἡμεῖς νὰ βλέπων καὶ νὰ κάμνουν, ἐλπίζοντες ὅτι μοναχὴ τῶν διδασκάλων ἡ γλῶσσα, καὶ τῶν μαθηνομένων ἡ ποιότης εἶναι ἀρκετὴ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν στρέβλωσιν τῆς καρδιάς ὅπως προξενεῖται ἀπὸ τὰ καθημερινὰ ἀντικείμενα ὅπως ὁ νέος περιτριγυρίζεται. Καὶ ἐκεῖνο πῶς εἶναι ἡ ἀλήθεια, προσπαθῶμεν οἱ ἴδιοι νὰ γελάσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας, πιστεύοντες τὰς κακὰς ἔξεις, ὅπως ἀποκτεῖν οἱ ἀκόμιν τρυφεροὶ νέοι, ὡς ἀποπήματα περαστικά καὶ εὐξάλειπτα μὲ τὴν ἀπόκτησιν τῶν διαφόρων ἰδεῶν καὶ παιδευμάτων ὅπως εὐγαίνων ἀπὸ τὸ διδασκαλικὸν στόμα. Ἀλλ' εἰς τὴν πόσον ἀπατώμεθα ἡ μαρτυρία πολλῶν ἐμπείρων σοφῶν μας

τὸ διδάσκει, καὶ ἡ θλιβερά οἰκίακὴ πείρα μας τὸ φωνάζει. Ἀφ' οὗ ὁ νέος πανταχόθεν περιτριγυρισθῇ ἀπὸ παραδείγματα ἐναντία τῶν ὅσων μαθαίνει εἰς τὰ Σχολεῖα ὅπως συχνάζει, τὴν καρπὸν ἡμπορεῖ νὰ ἐλπίσῃ, ἢ πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ ἡ τρυφερά τῆς καρδιάς εἰς παντοτινὰς καὶ δυνατὰς προσβολὰς; ἀδυνατῶν τῶν σοφῶν διδασκάλων οἱ λόγοι νὰ τὸν ἀναγκάσων νὰ προτιμῇ ὁδηγίαν ἑλλογον καὶ ὀρθὴν, καὶ τῆς ὁποίας τὰς ὠφελείας δὲν εἶναι εἰς κατὰστασιν ἔτε νὰ γνωρίσῃ, ἔτε νὰ γειθῇ, ἀντὶ μιᾶς ἐκλελυμένης, ἀπροσέκτῃ καὶ ἀκανονίστῃ παραφορᾷ, ἀπὸ καθωρινὰ παραδείγματα τῆς ὁποίας καταποντίζεται. Ἀν αἱ διδασκαλὶαι λέγει ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρωντας τὴν γνώμην τῶν Θεόγνιδος, ἦτον ἀρκετὰ μοναχαὶ νὰ φθιάνων ἀγαθὰς τὰς ἀνθρώπους, ἢ ἀξία τῶν δικαιοτάτων ἔπρεπε νὰ εἶναι ὑπερβολικὴ ἢ ἀτίμητη, καὶ ὅλοι ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ τὰς ἀγοράσων. (α)

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως τὰ μαθήματα μόνον, δὲν ἀρκεῖ μοναχὴ ἡ μάθησις γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν νὰ δώσων εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν καλὴν Ἀγωγήν δηλ. νὰ καταστήσῃ τὸν ἀληθινὰ σπασδαῖον. Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι παρὰ πρᾶξις, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὸ τέλος τῆς δὲν εἶναι ἡ θεωρία, ἀλλὰ τὰ ἔργα: ἔτε εἶναι ἀρκετὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἰξύρῃ μόνον περὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ τὸ νὰ ἔχῃ αὐτὴν, καὶ τὸ νὰ προσπαθῇ νὰ τὴν μεταχειρίζεται. » Οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τέλος τῶν θεωρησῶν ἕκαστα καὶ γινώσκειν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πράττειν αὐτὰ: ἔδὲ δὴ περὶ ἀρετῆς ἱκανὸν τὸ εἶδεναι, ἀλλ' ἔχειν καὶ χρῆσθαι πεπρατέον. » (β)

Ἡ μάθησις διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὴν καλὴν Ἀγωγήν, καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν ἀληθινὰ σπασδαῖον χρειάζεται δύο ἄλλας συμβοηθὰς,

(α) Εἰ μὲν εὖν ἦσαν οἱ λόγοι αὐτάρκειες πρὸς τὸ ποιῆσαι ἐπεικεῖς, πολλοὺς ἄν μισθοὺς καὶ μεγάλους δικαίως ἔφερον κατὰ τὸν Θεόγνιν, καὶ εἶδει ἄν τούτους πορίσασθαι. ΑΡΙΣΤ. Βιβλ. ι. Ηθικ.

(β) ΑΡΙΣΤ. Ηθικ. Κεφ. κ'. Βιβλ. ι.

καὶ αὐτοὶ εἶναι, νόμοι ὀρθοὶ, καὶ ἐπιμέλεια πατρική. Ὅπως, καὶ ὅταν αὐτὰ τὰ δύο συντρέξουν εἰς βοήθειάν της, δὲν μένει πλέον ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν καλὴν τῶν ἐλπίδων μας ἔκβασιν.

Τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ δύο συμβοηθήματα τῆς Ἀγωγῆς ἕως τώρα δὲν ἔστεκεν εἰς τὴν ἐδικήν μας ἔτε θέλησιν ἔτε δύναμιν. Οἱ πολιτικοὶ ἀνεμοστρόβυλοι τὸ εἶχαν διώξει μακρὰν ἀπὸ τὰ δακρυσμένα τῶν Γραικῶν ῥάτια, καὶ ἡ τύχη ἔμνεσκε κωφὴ εἰς τὰ παρακαλεστικά των γογγύσματα. Εἰς τὸ ἐξῆς ἡ Πρόνοια συγκατένευσε νὰ τὸ ἀξιώθῃ ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τῆς Ἑλλάδος κομμάτια, καὶ εὐρίσκεται ἀποταμιευμένον εἰς χεῖρας ὅπως καὶ γνωρίζουν, καὶ θέλουν, καὶ δύνανται. (Α) Τὸ δεύτερον ὅμως δηλαδή ἡ πατρικὴ ἐπιμέλεια, τὸ ὁποῖον μᾶς εἶναι κατὰ τὸ παρὸν τὸ ὑσιωδέστερον, ἐξήρτηται ἀπὸ ἡμᾶς: εἶναι ἐδικόν μας χρέος, εἶναι ἐδικόν μας ὄφελος, εἶναι ἐδική μας φροντίς.

Τὸ ὅτι οἱ πολιτικοὶ νόμοι, ὅταν εἶναι καλοὶ καὶ σύμφωνοι μὲ τὰς διδασκαλίας, ἐνεργῶντες ὡς πρακτικὰ ἀξιώματα ἐπάνω τῷ ἀνθρώπῳ, συμβάλλουν εἰς τὸ νὰ τὸν τελειοποιήσουν, ἀναγκάζοντες αὐτὸν νὰ ἐνεργῇ κατὰ τὸν τρόπον ὅπως αὐτοὶ διωρίζουσι, εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους. Οἱ λόγοι ὅμως τῶν Γονέων, τὸ σύστημα τῆς οἰκίας εἰς τὸ ὁποῖον ὁ νέος ζῇ, τὰ ἥθη ὅπως καθ' ἡμέραν ἐκεῖ παρατηρεῖ, ἢ μὲ τὰ ὁποῖα ἀναγκάζεται νὰ συμμορφωθῇ, ἔχουν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἀνανθίστατον δύναμιν, περισσότεράν καὶ ἀπὸ ἐκείνην τῶν πολιτικῶν νόμων. Ἐπειδὴ, ἐν ᾧ αὐτοὶ μὲ τὸν φόβον καὶ μὲ τὰς ποινὰς τὸν ἀναγκάζουν νὰ πράττῃ ἔτις ἢ ἄλλως, οἱ πατρικοὶ λόγοι καὶ τὰ ἥθη τὸν καταπείθουν εἰς τὴν ἀρετὴν διὰ τὰς δεσμὰς τῆς συγγενείας, καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἐνεργειῶν ὅπως καταστάινουν τὰς νύκτας εὐμεταχειρίστως καὶ ὑπὲρκως. » Ὡς περ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, ἐνισχύεται τὸ νόμιμον καὶ τὰ ἥθη, ἔτι καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις οἱ πατρικοὶ λόγοι καὶ τὰ ἥθη διὰ τὴν συγγένειαν καὶ τὰς ἐνεργείας. Προϋπάρχει γὰρ στέργοντες καὶ εὐαθεῖς τῇ φύσει. » (α)

(α) 110 κ. τὸ κ.

Ἀλλὰ καὶ τὰ τρία ἐκεῖνα δηλ. ἡ μάθησις ἀπὸ καλὰς καὶ συνεχεῖς διδασκαλίας, ἡ σταθερὰ εὐνομία ἀπὸ καλῶν νόμων, καὶ ἡ πατρικὴ φροντίς καὶ ἂν ὁμάδι προσπαθῶν τὴν καλὴν τῶν πολιτῶν Ἀγωγὴν, δὲν εἶναι εὐκόλουν νὰ ἐπιτύχουν παρὰ ὅταν ἐπιστηρίζονται ἐπάνω εἰς τὴν ἰδίαν βάσιν, ὅταν ἔχουν τὸν ἴδιον σκοπὸν, καὶ ὅταν, συμφωνῶντες εἰς τὰς ἀρχὰς των, χαρίζονται τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν εἰς τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν ὑποστήριξιν. Πόσον ἀλλοκοτὰ κατ' ἄλλον τρόπον πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν τῆς τέτοιας ἀσυναρμόστου Ἀγωγῆς τὰ ἀποτελέσματα, ὅπως παραδ. χάρι. ἡ Διοίκησις ὧντας Μοναρχική, ὁ νέος παιδεύεται εἰς τὰ Δημοκρατικὰ συστήματα, ἢ ἀπὸ τὸν Πατέρα βλέπει θρησκευτικὴν λατρείαν διαφορετικὴν ἐκείνης, ὅπως εἰς τὰ σχολεῖα μανθάνει, ἢ τὰ μαθήματα ὅπως διδάσκεται εἶναι εἰς αἰένου πολέμου μὲ τὰ παραδείγματα ὅπως καθ' ἡμέραν βλέπει, καὶ μὲ τὰς νόμους κατὰ τὰς ὁποῖας ἀναγκάζεται νὰ ζῇ;

Ἀρκούν, νομίζω, ὅσα εἵπομεν ἀνωτέρω νὰ μᾶς καταπέισουν, ὅτι διὰ νὰ ἐντυχισθῇ ἕνα πλῆθος, εἶναι ἀνάγκη ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῶν τριῶν ἐκείνων, καλῶν δηλαδή μαθημάτων, πατρικῆς φροντίδος, καὶ ὀρθῶν νόμων, ὅταν αὐτὰ ἀπὸ καλὴν τύχην συντρέξουν νὰ βοηθήσουν ἕνα τὸ ἄλλο, τότε, καὶ μόνον τότε, χρηστὰς διὰ χρειστὰς ἐκβάσεις ἠμποροῦμεν νὰ συλλάβωμεν ἐλπίδας.

Εἶναι ἀνάγκη αὐτὰ νὰ συντρέξουν, καὶ νὰ βοηθήσουν ἕνα τὸ ἄλλο. Ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον ὥστε καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν ἡ ποιότης νὰ εἶναι ἀνάλογος, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος εὐρίσκεται κατὰστασιν, καὶ ἀρκετὴ εἰς τὰς παρῶσας τὰς χρείας. Ὅλα τὰ ἔθνη δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐπίσης παρομοίας ἀρχὰς καὶ μεθόδους Ἀγωγῆς, καθὼς δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχωσιν ἔτε παρομοίας θέσεις νόμους καὶ ἔθιμα. Ἀλλ' ἔτε εἶναι ὠφέλιμον ἕνα ἔθνος νὰ συσταίνεται ἐπάνω εἰς ὁποιοδήποτε σύστημα Ἀγωγῆς τύχῃ ἃς εἶναι καὶ τῶν ἑλλογοτέρων.

Ἡ κατάστασις ὅπως ἕνα ἔθνος εὐρίσκεται καὶ πολιτικῶς καὶ φυσικῶς, ὁ σκοπὸς τὸν ὁποῖον κοινῇ, αἱ ἰδέαι ὅπως θρέφει ὡς πρὸς τὴν

αὐξήσιν καὶ ἀσφάλειάν τε, ὁ χαρακτήρ τὸν ὁποῖον ἀπὸ τὰς ἀπερα-
σμένας τε ἐποχὰς ἔλαβεν ἢ ἡ τῶρινή τε θέσις τῶ δίδει αὐτὰ καὶ ἄλλα
ὁδηγῶν τὸ ἔθνος νὰ ἀκολουθήσῃ ἀρχὰς Ἀγωγῆς σταθερὰς μὲν, ἀλλ'
ἀναλόγως μὲ τὴν κατάστασίν τε.

Ἐπάνω εἰς τὰς ἰδίας ἀρχὰς, ἐπάνω εἰς τὸ ἴδιον σχέδιον ὅπῃ ὁ-
δεύει ἡ μεγάλη φαιηλία ὅπῃ περιέχει ὅλας δηλ. ἡ Πολιτεία, πρέπει
νὰ ἀνατρέφῃται καὶ κάθε φαιηλία μερικὴ, κάθε ἄτομον τῆς κοινωνί-
ας. Κάνενα ἀπὸ τὰ μέρη ὅπῃ συσταίνον τὸ ὅλον δὲν ἔχει δικαίωμα
νὰ διαφέρῃ κατ' ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἡ ὠφέλεια τῆς κοινωνίας ἀπαιτεῖ.
Χρεωστῶν ὅλοι ἐν μέρει νὰ συμμορφῶνται εἰς τὸ σύστημα ἐκείνο ὅπῃ
ἡ κατάστασις, αἱ χρεῖαι, καὶ ἡ θέσις τῶ ἔθνους εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκειν
ἐπικαλεῖται ὡς ὁσιώδη εἰς τὴν ἐλπίζομένην εὐδαιμονίαν τε: καὶ τόσον
περισσότερον ἐπιμόνως πρέπει νὰ προσηλῶνται εἰς τῷτο ὅσον τὸ ἔ-
θνος ἀκόμι εἶναι εἰς κατάστασιν νηπιώδη. Ἀλλέως, καὶ αἱ κοινωνίαι
ἐλύνοντο πρὶν ὅ ἀρχίσον, καὶ τὰ ἔθνη ποτὲ εὐδαιμονίας ἐλπίδας
δὲν συνελάμβαναν.

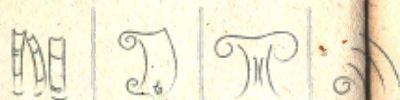
Ἀς μεταβῶμεν ἀπὸ τὴν γενικὴν περὶ Ἀγωγῆς θεωρίαν εἰς τὴν
μερικὴν ἐφαρμογὴν, καὶ ἄς σκεφθῶμεν πῶς καλλίτερα τὸ ἔθνος μας
θα ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προειρημένων ἀρχῶν.

Τὰ ἔθνη ὅπῃ μόλις ἀναγεννῶνται ἔχον χρεῖαν μεγαλητέρας προ-
σοχῆς ὡς πρὸς τὰς ιδέας ὅπῃ διδάσκονται διὰ τὸν τῶ νοὸς φωτισμὸν,
καὶ τὴν τῆς καρδίας συμμόρφωσιν, παρὰ τὰ ἔθνη ὅπῃ εὐρίσκονται ἤδη
εἰς κατάστασιν προχωρημένην πολιτισμῷ. Ὅταν ἓνα ἔθνος μάλιστα,
εἶναι πτωχὸν μὲν ἀπὸ κάθε λογῆς πῶτα, ἀλλὰ πλείσιον ἀπὸ τὸν
διὰ τὴν μάθησιν καὶ καλλιτέρευσίν τε πόθον, ὁ ὁποῖος διαθερμαίνεται
ἀπὸ τὴν ἐνθυμήσιν τῶν περασμένων καὶ μίαν φορὰν λαμπρῶν περι-
στάσεων, κατασταίνεται εὐκόλον νὰ ἀφήνῃ ἐλεύθερον εἰσοδὸν εἰς
τὴν ψυχὴν κάθε ιδέας, ὅπῃ τῶ παρασταίνεται μὲ κάποια εὐμορφα
χρῶματα, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι. Ἡ τρυφερά ἡλικία τῶν νέων
εἰς τὸ τέτοιον ἔθνος, ἐπιμόνως σπασάξουσα νὰ ξενδυθῇ τὴν τω-

ρηνὴν ἐντροπαλίην τῆς ἀμαθείας στολήν, παραδίδεται αἰχμαλωτὸς
κάθε θεωρίας ὅπῃ ἀπ' τὰ μαθήματα ἀκεί.

Ἡ κατάττασις ὁμοίως τῶ ἔθνους κάμνει τὸς καθηγητὰς ἀπὸ το
ἄλλο μέρος νὰ συμπεριλαμβάνου καὶ νὰ ἐκτείνωνται εἰς πολλὰ, ἀ-
ναλόγως μὲ τὸς ὀλίγους κριτὰς, καὶ μὲ τὸ πλῆθος τῶν προλήψεων
ὅπῃ εἰς τὸ ἔθνος εὐρίσκον. Ὅχι ὀλίγη πρέπει νὰ εἶναι ἡ φροντίς
τῶ σπασαῖς διδασκάλῃ εἰς τὴν κοινολόγησιν τῶν ιδεῶν τε. Ἀς ταῖς
δίδῃ ὅχι ἀφθόνως, ἀλλὰ καταλλήλως καὶ εὐμεθοδῶς, καθὼς κά-
μνει ὁ ἔμπειρος ἰατρός εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν βρωμάτων, ὅταν
προσπαθῇ νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν δύναμιν τῶ ἀσθενισμένη ἀπὸ τὴν πείναν
στομάχῃ. Καὶ πολλὰ αὐστηρὰ πρέπει νὰ ἦναι ἡ φροντίς τῶ κοινῷ εἰς
τὴν ἐκλογὴν καθηγητῶν ἀξίων τόσον δυσκόλῃ ἐπαγγέλματος. Ὁ
Πλάτων μὲ πολλὰ ἀπλῶν, ἀλλ' εὐμορφον τρόπον μᾶς ἐνθυμίζει πόσον
εἶναι ἀναγκαῖα ἡ πρόβλεψις ἐναρέτων διδασκάλων, καὶ πόσον κίν-
δυνον οἱ νέοι τρέχον ἀπὸ τὰ μὴ καλὰ μαθήματα. Εἶναι, λέγει, με-
γαλιτέρος κίνδυνος εἰς τὴν ἀγοράσιν τῶν μαθημάτων παρὰ τῶν
φαγητῶν, ἐπεὶ τὰ φαγητὰ ἀφ' ὧ ἀγορασθῶν ἀπὸ τὸν κάπηλον ἢ ἔμπο-
ρον, εἶναι δυνατόν νὰ τὰ βάλλῃς εἰς ἄλλα ἀγγεῖα, καὶ προτῶ νὰ τὰ δε-
χθῇς εἰς τὸ κοῦμ, νὰ συμβουλευθῇς τὸν ἱατρὸν ποῖα ἀπὸ αὐτὰ πρέπει
νὰ φαγῶν, καὶ ποῖα μὴ, καὶ πότε. Τὰ μαθήματα ὅμως δὲν ἡμ-
πορεῖς νὰ τὰ φορτώσῃς ἀπὸ τὴν σχολὴν εἰς ἄλλα ἀγγεῖα, ἀλλ' εἶναι
ἀνάγκη νὰ τὰ λάβῃς εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν σε μέσα, καὶ νὰ ἔλθῃς
ὀπίσω ἢ βλαμμένος ἢ ὠφελημένος. (α)

(α) Καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ μείζων κίνδυνος ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ὥνῃ ἢ ἐν
τῇ τῶν Σιτίων. Σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρὰ τοῦ Καπῆλου καὶ
Ἐμποροῦ, ἐξοσιν ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δεῖξασθαι αὐτὰ εἰς τὰ
σῶμα, πίνοντα ἢ φαγοντά, καταβέμενον οἰκᾶδε ἐξοσι συμβουλευσασθαι παρα-
καλέσαντα τὸν ἱατρίον, ὅ, τι τε ἐδεσέον καὶ ποτέον, καὶ ὅ, τι μὴ, καὶ ὅ-
πόσα, καὶ ὅποτε. Μαθήματα δὲ οὐκ ἐσιν ἐν ἄλλῳ ἀγγεῖῳ ἀπενεργεῖν, ἀλλ' ἐν
νάγκῃ, καταβέντα τὴν τιμὴν, τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθήματα,
ἢ πίνοντα ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον. Πλατ. Πρωτὰ γ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Οἱ Γραικοὶ διὰ καλὴν τύχην, τὰ μαθήματα εἰς τὰ ὁποῖα τὸς ὑσχολεῖ ἡ πρώτη των Ἀγωγῇ, ὅταν ἀναθρέφονται καθὼς πρέπει εἰς Γραικὲς, δὲν παρασταίνουσιν παρὰ τὰς μεγατητέρας εἰκόνας τῆς Ἀρετῆς, τῆς Παιδείας, καὶ τῆς Ἀνδρείας. Αὐταὶ αἱ εἰκόναι εὐρίσκονται εἰς κάθε φύλλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ Φιλολογίας, κυριεύουσιν τὸν νῦν τῶν νέων εἰς τὴν πρώτην προσβολὴν, διαδίδονται εἰς ὅλον τὸ αἷμα, ἐπειδὴ παρασταίνονται μὲ τὰ χρώματα μιᾶς ἀληθινᾶς θείας γλώσσης, συναρπαῖσιν ὅλα τὰ αἰσθήματα, ὅλας τὰς πόθους τς, καὶ τὸν ἐμπνέουσιν μὲ τὴν ἀκατάσχετον θερμὴν τῆς νῆς τὰς μιμηθῇ, ἐπειδὴ εἶναι εἰκόνας τῶν συγγενῶν, παραδείγματα τῶν προγόνων, κατορθώματα τῶν τέκνων μιᾶς Μητρὸς τῆς Κοινῆς Πατρίδος.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἰς Ἑλληνικὴν γῆν ἑλληνικὴ ψυχὴ ποτὲ δὲν θα' ὑποφέρει τὴν αἰσχύνην τῆς νὰ λάβῃ τὴν πνευματικὴν τροφὴν τῆς, εἰς τὰς χρόνους τῆς τρυφερότητός τῆς, παρὰ ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς παιδείας ὅπως οἱ Πατέρες τῆς Ἑθνικῆς ὡς λαμπρὰ καὶ ἀπαράμιλλα παραδείγματα ἄφησαν. Τα' ἐρείπια ἐκείνων ἕως τῶρα ἠμπόρεσαν νὰ μᾶς δώσιν καταφυγὴν, καὶ νὰ μᾶς περιθάλψωσιν μεταξὺ τῆς τρομερῆς καὶ πολυχρονίως χειμῶνος τῶν πολιτικῶν μας περιστάσεων. Ἐν ᾧ ἀκόμη δὲν τα' θεωρήσαμεν μὲ τὸν θαυμασμὸν ὅπως εἰς τὴν ἐξοχόντων ποιότητα πρέπει, ἐφυλάχθημεν ἄπνικτοι εἰς τὸ Γενικὸν μας νανάγιον: Τὶ θαύματα δὲν θα' ἐνεργήσιν εἰς τὴν κατάστασίν μας, ἀφ' ἧς ἀρχίσωμεν νὰ τα' βλέπωμεν μὲ προσεκτικότερον ὄμματι, νὰ τα' πλησιάζωμεν, μὲ περισσύτερον σέβας, καὶ νὰ τα' ἐξετάζωμεν μὲ πλέον φωτισμένον νῦν;

Ἀς ἐντραπῇ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Γραικὸς ὅπως θεληματικὸς τς καταδέχεται νὰ βυζιάξῃ πνευματικὸν γάλα ἀλλοτρίας τροφῆς, ἀφ' ἧν ὡς αἰσθήτως ἐκεῖνο ὅπως ἡ μητέρα τς τῆς προσφέρει. Εἰς ταῖς φλέβαις αὐτῆς κυκλοφορεῖσα ἡ ξένη τροφή, τὸν κατασταίνει ἐπιλήσιμον τῆς κοινῆς μητρὸς, τῆς Ἑθνικῆς χαρακτῆρος, καὶ τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀνεξαρ-

λείπτων χρεῶν τς. Μὲ ὄμματι προγόνων κυττάζει τὸς Συμπολίτας τς, καὶ πάσχει ληθαργίαν εἰς ὅλας τὰς αἰσθαντικὰς κινήσεις, ὅπως ἡ πρόοδος ἢ ἡ ἀθλιότης μιᾶς σεβασμίας Πατρίδος ἔπρεπε νὰ τς προξενῇ. Ἀλλ' εἰς τὸ ἔσχατον αὐτὸς λαμβάνει τὰ πείχαιρα τῆς ἀναισθησίας τς πρὸς τὰ καλὰ. Ἐπειδὴ δὲν ἔχει Ἑθνικὸν χαρακτῆρα, δὲν ἔχει Ἑθνος: ἐπειδὴ δὲν ἔχει Ἑθνος, ὑστερεῖται κάθε ἠθικὸν αἰσθημα ὅπως τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα φρόνημα ἐμπνέει: μνέσκει ὡς ἓνα μεμονωμένον ἠθικὸν ἔκτρομα, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτι, χωρὶς νὰ τὸν οἰκειοποιῇται ἐκείνῃ ἀνθρώπινος Ἐταιρεία: καὶ τέλος, περνᾷ τὴν ζωὴν τς δόλος ὑποκάτω τῶν βασάνων ἀναισθητῆς ἐγωϊστικῆς φιλαυτίας.

Εἰς τὴν κατάστασιν ὅπως κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκομεθα, ἡ Πατρικὴ οἰκία κατὰ τὸν τρόπον ὅπως εἶναι συστημένη ἔχει περισσότεραν δύναμιν ἐπάνω εἰς τὴν ψυχὴν τς νέας, παρὰ τὰ ἄλλα δύο συστατικὰ τῆς καλῆς Ἀγωγῆς. Ὁ νέος, μὲ ἡμᾶς, ζῇ περισσότεραις ὥραις εἰς τὴν Πατρικὴν τς οἰκίαν παρὰ μὲ τὰς διδασκάλας τς: ἀπὸ τὸν διδάσκαλον ἀκεί μόνον λόγους, ὅμως ἀπὸ τῆς γονεὺς καὶ οἰκείας ἀκεί μόνον λόγους συντροφεύμενος μὲ πράξεις. Ἡ ἀγάπη ἡ Πατρικὴ, ἡ καθημερινὴ συνδιαίτησις, ἡ ἐντύπωσις τῶν παρόντων καὶ προσδοκία τῶν ἐλπιζομένων βοθηῶν, ἡ συμπάθεια, τὸ φίλτρον, ἡ συμπόνεσις, αὐτὰ, καὶ τόσα ἄλλα τρυφερὰ τῆς ψυχῆς κινήματα ὅπως ἡ σχέσις ἡ Πατρικὴ ἔχει συνακόλυστα, κατασταίνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς πράξεις καὶ τὰς λόγους τῶν γεννητόρων εἰς τὰ ὄμματα τς τέκνης πολὺ προτιμότερα ἀπὸ τὰς συμβελάς ἢ παραδείγματα, ὅπως τς παρασταίνονται ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο ἀντικείμενον.

Ἀκκοῦσαι, ὅς τις εἶχες τὴν εὐτυχίαν νὰ ὀνομάζῃσαι Πατέρα, καὶ τὴν δυστυχίαν τῆς νὰ ὑστερῇσαι τὸ προτέρημα ὥστε νὰ ἐκτελῇς τὰ ἱερότερα χρέη, καὶ τὰ τρυφερότερα βάρη ὅπως αὐτὸ τὸ ὄνομα εἰς κάθε Ἑθνος, καὶ εἰς κάθε περίστασιν μαζί τς φέρει. Ἀκκοῦσαι, ἡ ἀνοία σς ὁποῖον ταμῆον ἀντιφάσεων ἀπέδειξεν ἐκεῖνο τὸ ὄν, εἰς τὸ ὁποῖον βλέπεις ὡς τὸ ἰδικόν σς εἶναι, καὶ καμαρόνεις ὡς τὴν ἰδίαν σς εἰκόνα. Ἐν ᾧ αὐτὸς

ἀρχίζεν ἀκόμι νὰ ἐμβαίνει εἰς τὸν κοπιαστικὸν τῆς μαθήσεως ἀγῶνα, ὅταν ἐχρειάζετο παραδείγματα ἐπιμονῆς νὰ τὸν ἐνδυναμώσων, ἐσὺ τὸν ἐσυμπόνεις τάχατε διὰ τὰς ἀμέτρητες κόπες, καὶ τὰ ἐπροξένεις μὲ ὅποιον-δήποτε τρόπον ἤμπορῆσες τὴν περιττὴν διάχυσιν καὶ ῥαθυμίαν. Αὐτὸς σὲ ὑπῆκεν. Ὄταν ὁ διδάσκαλος, ἐπαινῶντας τὴν ἀρετὴν, τὸν ἔγγιζε μὲ ὀνειδισμὸς νὰ τὸν προτρέψῃ εἰς αὐτὴν, ἐσὺ μὲ ἄπειραις ἀδολεσχαίαις ἐπροσπάθεις νὰ τὸν δυσωπήσῃς, δείχνωντας ματαιολογίας καὶ αὐτὰς τὰς διδασκάλας τὰς νουθεσίας. Ὄταν ἀρχίζωντας νὰ μανθάνῃ τὴν ἀνθρωπον, τὴν κοινωνίαν, καὶ τὴν φύσιν, ἦτον ἀνάγκη νὰ τὰ ἀναφθῇ ἢ φιλοτιμία ἀπὸ τὸ προσεκτικὸν ῥάτι τῇ Κοινῇ, ὅπως τὸν ἐτήραζε καθ' ἡμέραν, ἐσὺ διὰ κενοδοξίαν τὸν ἀπέκλειες ἀπὸ τῆς Συμπολίτας τῆς, καὶ τὸν παρέδιδες εἰς τὴν ἐπιμέλειαν βωμολόχων ἀνθρωπαρίων τάχα νὰ σὲ τὸν ἀναθρέψωσι; Τὶ ἤμπορῆσε νὰ κάμῃ ἡ Εκκλησία, ὅπως τὸν κατήχει εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας, ἐν ᾧ ἐσὺ ἔμνεσκες ἀδιάφορος εἰς αὐτὰς; Τὶ ἤμπορῆσε νὰ ἀξίση ἡ ἡθικὴ, ὅπως τὸν ἐδίδασκε τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ἀνοχήν, τὴν γενναιοῦτητα, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν φιλοφροσύνην, ἐν ᾧ ἐκεῖνος σὲ ἔβλεπε καθ' ἡμέραν ὀργιζόμενον μανιωδῶς μὲ τὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐπίμονον πεισματοδῶς καὶ εἰς τὰ μὴ ἐπαινέτα, ἐκδικητικὸν ἀκόπως, δῆλον τῆς φιλαργυρίας, ἄσωτον, ξενηλάτην, καὶ χωρικὸν εἰς τὰς τρόπους; Τὶ ἐδύνατο τὰ θέλητρα τῆς φήμης καὶ ὑπολήψεως κοντὰ εἰς τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ ἐσὺ ἐφαίνουσιν παντελὲς τῇ ἐγωϊσμῷ αἰχμάλωτος; Τὶ ἀποτέλεσμα ἔκαμναν ὅλοι οἱ λαμπροὶ ἐκεῖνοι ἔπαινοι εἰς τὰ φύλλα τῆς Ἱστορίας δι' ὅσας τὴν Πατρίδα ἠγάπησαν, δι' ὅσας δι' αὐτὴν ἐθυσίασαν κάθε τι μέγα ὅπως εἶχαν, ἐν ᾧ ἐσὺ δὲν ἐφάνης νὰ δώσης ἕτε ὀβολὸν ὑπὲρ τῇ κοινῇ, ἀλλὰ πολλάκις διὰ τὸ μερικὸν σὲ ὄφελος ἐθυσίασας ἐκεῖνο τῆς κοινότητος; Ὅποιαν δυσἀρέσκειαν ἤμπορῆσε ἡ κακία νὰ τῇ προξενήσῃ, ἀφ' ἧς καθημερινῶς ἔβλεπεν, ὅτι ἐκεῖνοι, ὅσοι παραδειγματίστησαν διὰ ἄτιμον ζῶν, καὶ ἐβυθίσθησαν εἰς ἀμαρτήματα, ἐχαίροντο τὴν συναναστροφὴν καὶ δεξιῶσιν τῇ Πατρὶτι; εἰπέ τώρα, καὶ ἐσὺ

ὁ ἴδιος, ὅποιον ἐλπίζεις νὰ ἴδῃς τὸν υἱόν σου; Πολίτην καλόν; ὅχι, ἐπειδὴ μὴτε ἐσὺ ἐστάθης. Χριστιανόν; ὅχι, ἐπειδὴ μὴτε ἐσὺ ἐστάθης. Σπςδαῖον; ὅχι, ἐπειδὴ μὴτε τὸν ἐνδυναμώσας νὰ εἶναι. Ἀλλὰ μὲ μάταιον τὸν εἶδες μεταμέλειαν καταναλωτὴν τῆς Πατρικῆς τῆς εὐχίας, ἀχαλινώτον εἰς τὰ πλέον αἰσχροῦ πάθη, ἐχθρόν τῆς ἀρετῆς, μισητὸν ἀπὸ τῆς Συμπολίτας τῆς, ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν κοινωνίαν, ζῶντας ἀνωφελῇ εἰς τὸ ἔθνος, καὶ θανόντα ἢ παντελῶς ἀλησημονημένον, ἢ ὀνομασμένον μόνον διὰ νὰ παραδειγματίσῃ τὴν κακίαν, ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Πατρικῆς ἀμελείας. Γδὲ ἐκεῖνος, ἐπάνω τῇ ὁποίᾳ ἐσὺ ἐπεστήριζες τὰς ἐλπίδας σου, τὴν φήμην τῇ οἴκῃ σου, καὶ τὴν διαμονὴν τῇ ἐνοματὸς σου!

Μὲ πόσον ὁμῶς, βλέπω, ἐσῶς τῆς φιλοπατρειδος Πατέρας θρίμβον νὰ σοβῇτε μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ νὰ προβάλλητε τὰ τέκνα σας ὡς τόσας εἰκόνας τῇ ἰδίᾳ εαυτῶν; ἀπὸ τὴν πρώτην γεννησίντων, αἱ ἐδικαῖες ἐπιθυμίας δὲν ἀπέβλεπαν παρὰ ἢ νὰ νομίζεσθε Πατέρες ἀγαθῶν τέκνων, ἢ νὰ μὴν εἰσθε παντελῶς Πατέρες. Ταῦτα πλῆστη ὅπως ἔχετε δὲν ταῦτα θέλετε δι' ἄλλην χρῆσιν, παρὰ ὡς τόσα μέσα διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὴν καλὴν τῶν Παίδων σας Ἀγωγὴν. Αἱ θυαίαι ὅπως ἐπὶ τῷ κάμνεται εἰς χρήματα, τὰς νομίζετε ὡς μεγάλα κέρδη, ἐπειδὴ μὲ ταῦτα ἀναίσθητα μέταλλα προξενεῖτε τὴν μέλλουσαν τῶν τέκνων εὐδαιμονίαν. Ἐπιμελεῖσθε μὲ ὅσῃν δύνανται ἔχετε νὰ καταστήσητε τὰς πράξεις σας, ὅσαι καθημερινῶς προσβάλλουν τὸν τρυφερόν τῇ τέκνων σας νῦν, ὡς τόσας πρακτικὰς ἐξηγήσεις τῶν διδασκαλιῶν, ὅπως αὐτὸς καθ' ἡμέραν ἀκεί. Ἀντίς νὰ τὸν ἐνδυναμώσητε εἰς τὴν ῥαθυμίαν, τὸν προτρέπετε εἰς τὸν κόπον, βεβαιωμένοι ὅτι αὐτὸς μόνος εἶναι ὁ διατηρητὴς τῆς ὑγείας. Ἐν ᾧ μανθάνει ὁ νέος νὰ θαυμάζῃ τὴν ἀρετὴν τῶν λαμπρῶν Προγόνων μας, ἐσεῖς τὸν δείχνετε πῶς νὰ τῆς μιμῇται. Γλυκιά εἶναι ἡ φροντίς εἰς τὴν περίθαλψιν τῇ φυτῇ, ἀλλὰ γλυκυτέρα πολὺ εἶναι ἡ εὐχαρίστησις ὅπως λαμβάνετε ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ λαμπρυνθῇ ἀπὸ τὰ φύλλα, καὶ νὰ εὐτυχίσῃ μὲ τὰς καρπύς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Εἰς τὴν νεαράν τε ἡλικίαν ὁ νέος ὅταν ἔλθῃ, ἀπὸ τοῦ παραδειγμασθῆναι μαθάνει ὅτι ἀντὶς νὰ ἀπαρνηταὶ τὸ γένος εἰς τὸ ὁποῖον ἔτυχε νὰ γεννηθῇ, χρεωστῇ καὶ αὐτὸς νὰ συγκαταβάλλῃ τὸ μέρος τε εἰς τὸ νὰ τὸ καταστήσῃ σεβάσιμον, τὸν καταπιέθετε εἰς τὴν ιδέαν ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἠθικῶς εὐτυχῆς, ἂν δὲν ἀνήκῃ εἰς ἕνα Ἐθνος, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀνήκῃ εἰς ἕνα Ἐθνος, ἂν δὲν διασωῇ τὸν γενικὸν τῷ Ἐθνῷ χαρακτῆρα, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ γενικὸς χαρακτὴρ δὲν ἀποκτᾶται παρὰ μὲ τὴν συχνὴν μελέτην τῆς Ἱστορίας τῆς λαμπροτέρας ἐποχῆς τῷ Ἐθνῷ, καὶ μὲ τὸ σέβας πρὸς τὰ μνημεῖα τῶν Προπατόρων. Αἰσθάνεται ὅτι ἐγεννήθη ὅχι μοναχὰ διὰ τὸν ἑαυτόν τε, καθὼς τὰ ἄλογα ζῶα, ἀλλὰ διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ διὰ τὸ γένος τε. Ὅτι ἔχει χρέη πρὸς ἄλλους, ἂν ὅχι ἀνώτερα, κἢ ἴσα μὲ τὰ πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτόν τε. Καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ χρέη δὲν ἐκτελεῖνται, παρὰ μὲ τὰς παραγγελίας τῆς ἀρετῆς.

Αὐξάνει ὁ νέος, καὶ αὐξάνει μὲ αὐτὸν ἡ ἀρετὴ: γίνεται ἡ ὑποστήριξις τῆς ἁσπρῆς τῇ Πατρὶς ἡλικίας, καταντᾷ ἡ παρηγορία τῆς Μητρὸς, ὁ πόθος τῶν φίλων, τὰ ὄφελος τῆς Πατρίδος, τραβᾷ πρὸς τὸν ἑαυτόν τε τὸν ἔπαινον τῶν ὁμογενῶν, τὰς εὐλογίας τῶν Συμπολιτῶν, καὶ τὴν τῇ ἱερωῇ ἀγάπην: Παραδίδας καὶ ἐσὺ ὁ χρηστός πατέρας τὰς ὀφθαλμούς σου εἰς τὸν γαληνὸν καὶ παντοτεινὸν ὕπνον, εὐχαριστημένος, ὅτι καὶ ἐσὺ ἔπαιξες μὲ ἡρωϊσμόν τὸ μέρος σου εἰς αὐτὴν τὴν πολυπλοκὸν τῷ κόσμῳ σκηνὴν, καὶ ὀπίσω σε ἀφήνεις ἕνα διάδοχον, ὁ ὁποῖος καὶ τὰς ἐδικὰς σου πράξεις θὰ διαωνίσει, καὶ μὲ ἄλλας ἐδικὰς τε θὰ κάμῃ ἄλλους εὐδαίμονας.

Εἰσεὶς δὲ, ἀγαθὰ νὰ Πατέρων ἀγαθὰ Τέκνα, (B) ἐν ᾧ τὸ λαμπρὸν τῆς παιδείας: τρέχετε στάδιον, γράφετε μὲ ἀδαμάντινα γράμματα εἰς τὴν ψυχὴν σας τὴν Σωκρατικὴν ἐκείνην γνώμην, τῆς ὁποίας ἡ δύναμις πολλὰς ἐπλεξε στεφάνους διὰ τὰς προπάτοράς σας. Εἰς ὅλας τὰς σχολαστικάς σας σπουδὰς ποτὲ μὴν ἀλησμονήσετε ὅτι, **πᾶσα Ἐπιστήμη, χωριζομένη Δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἄλλης Ἀρετῆς, πανουργία ἢ σοφία**

κρίνεται. Ὁ σκοπὸς σας ἔστω ἡναι ἡ πράξις αὐτῆς, καὶ ὅτι τὰ μαθήματα παρὰ τὴν διάχυσιν ὅπως σας προξενεῖ ἡ ποικιλία τῶν, ἄλλον σκοπὸν δὲν ἔχον, παρὰ νὰ σας ὀδηγήσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν μὲ τὴν πράξιν της. Ἡ τωριναῖς σχολαστικαῖς ἀσχολίαι σας δὲν ἡμπορῶν νὰ ἦναι ἀσχολίαι τῆς ἀνδρικῆς ἢ τῆς γεροντικῆς ἡλικίας. Τότε, ὅταν ἐμβῆτε εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῆς τῆς ζωῆς, καὶ ἀρχίσετε τὸν ἥσυχον πόλεμον τῆς φιλοπονίας, τότε θὰ σας χρειασθῇ ἡ χρῆσις τῶν πνευματικῶν ἀρμάτων, τῶν ὁποίων τὴν ἀρμόδιον μεταχείρησιν τώρα μανθάνετε διὰ νὰ σας καταστήσῃ ἐνδόξους καὶ εὐδαίμονας εἰς αὐτὸ τῷ βίῳ τὸ στρατόπεδον, καὶ νὰ σας ξεπρεωδίσῃ θριαμβεύοντας εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Εἰσεὶς οἱ ἴδιοι γνωρίζετε, ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸν κόσμον πολλοὶ, ὅπως μ' ὅλον ἅτι φαίνονται εἰδήμονες πολλῶν μαθήσεων, ὥστε καὶ τὰς ἄλλας εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὰς διδάξω, εἶναι μ' ὅλον τῷτο εἰς τὴν ὀδηγίαν τῆς ζωῆς τῶν ἀφρονέστεροι καὶ αὐτῶν τῶν ἀνδραπόδων, ἀνυπόφοροι εἰς τὰς μὲ τὰς ἐπιλοιπὰς συναναστροφὰς τῶν, καταφρονηταὶ τῆς τῶν Συμπολιτῶν τῶν γνώμης, καὶ γεμάτοι ἀπὸ πολλὰ καὶ μεγάλα ἁμαρτήματα.

Ἡ Ἱστορία, καὶ ἡ πείρα σας ἔμαθεν, ὅτι καθὼς εἰς τὴν Θρησκείαν εὐρέθησαν εἰς διαφόρους καιροὺς ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τῇ προσωπεῖς τῆς Ἀγιοτήτος ἐφαρμάκιζαν τὰ Χριστιανικὰ ποίμνια, ἔτω καὶ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν δὲν ἀπολείψει τῷ ὄντι ψευδοφιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι καπηλεύοντες τὸ ὄνομα τῇ σπυδαίῃ, καὶ χειροτονούμενοι ἀφ' ἑαυτῶν τῶν Ἱερεῖς τῶν μυστῶν, ζῶσι καὶ αὐτοὶ ἄθλιοι, καὶ τὰς ἀκέοντας αὐτὰς κατασταίνοντες παρομοίους. Κάθε Ἐθνος ἔχει δύο περιόδους κατὰ τὰς ὁποίας καταποντίζεται ἀπὸ τὰς τοιούτης ψευδοδόξης. ἡ πρώτη εἶναι, ὅταν τρέχῃ τὸν θλιβερόν τῆς πτώσεώς τε ὄλεθρον, καὶ ἡ ἄλλη ὅταν ἀρχίζῃ νὰ ἀναβλαστάνῃ ἀπὸ τὸ πέσιμόν τε. Ὅλοι ἡξεύρετε τί σωρὸν ἀνοήτων σοφιστῶν ἐγέννησεν ἡ Ἑλλάς ὕστερον ἀπὸ τὰς Καίσαρες χρόνας, καὶ τώρα οἱ ἴδιοι βλέπετε πῶς σὰν τόσα ζιζάνια

αναφύονται εἰς τὴν πνευματικὴν τῆς ἀναγέννησιν οἱ ἀμάθει ψευδο-
σπεδαῖοι, οἱ ὅποιοι, ἀνακατωμένοι μετὸν μεστὸν καὶ τέλειον σῖτον,
προσπαθῶν νὰ χαλάσῃ τὸ θέρος, καὶ νὰ λυμάνῃ τὴν πνευματικὴν
υἱείαν. Δὲν εἶναι δύσκολον ὅμως ἐσεῖς νὰ τὰς γνωρίσητε, μὲ ὅλον ὅτι
ὁ ἀνόητος ὄχλος τὰς θαυμάζει διατὶ δὲν τὰς καταλαμβάνει. Αὐτῶν ἡ
καθημερινὴ ἀσκήσις δὲν εἶναι παρὰ ἡ βωμολοχία. Μετὰ τὸ νὰ εἶναι
βέβαιοι οἱ ἴδιοι εἰς τὴν ἐαυτῶν ἀμάθειαν προσπαθῶν μετὰ κάθε λογῆς
ἄλογον ὑπερβολὴν νὰ καταπίσῃ τὰς ἄλλας, ὅτι κάτι τι ἰξεύρῃ, καὶ
στοχάζονται, ὅτι σφαλλῶντες τὰ ὄμματα τῶ λαοῦ εἰς τὴν λαμπρότητα
τῆς ἀληθινῆς σπεδῆς, αὐτοὶ μόνον ἤμπορῶν νὰ φαίνονται εἰς τὸ ἡθι-
κὸν τῶ ἔθνους σκοτάδι. (Γ) Ἀλλ' ὁ ὀρίζων μας ἀρχίζει καλὴν τύχην νὰ
βλέπῃ τὴν λαμπρὰν τῆς σοφίας αὐγὴν, τῆς ὁποίας αἱ διαχωρητικαὶ
ἀκτίνες διασκορπίζουσι αὐτὰ τὰ φαντάσματα τῆς ἡθικῆς τῶ ἔθνους
νυκτός, μᾶς ὑπόσχονται, μίαν λαμπρὰν καὶ περιπόθητον μεσημ-
βρίαν.

Ἀκούσατε τὸν ὀρισμὸν τῆ ἀληθῶς πεπαιδευμένης ὅπως ἓνας τῶν
σωφωτέρων καὶ ἐναρετωτέρων Πολιτῶν τῶ καιρῶτος, ὁ ἀγαθὸς
Γιοκράτης δίδει. Καὶ μάθετε πόσον διαφέρει τὰ ὑποτελέσματα τῆς
ἀληθινῆς σπεδῆς ἀπὸ ἐκεῖνα τῆς ἀπατηλῆς καὶ μὴ συνοδευμένης
ἀπὸ ἔργα. Πεπαιδευμένης ἀληθινὰ στοχάζομαι, λέγει ἐκεῖνος ὁ ἀγαθὸς
Ἀθηναῖος, Πρῶτον, ὅσοι ἰξεύρῃ μετὰ ἀρμόδιον τρόπον νὰ μεταχειρί-
ζονται τὰ πράγματα ὅπως ἐνταμώνῃ καθ' ἡμέραν, καὶ νὰ κρίνῃ ἐπι-
τυχαίνοντες τὰς καιρὰς αὐτῶν, ἤμπορῶν τὰς περισσότερας φορὰς
νὰ ματιάζῃ ἐκεῖνο ὅπως εἶναι ὠφέλιμον. Δεύτερον, ὅσες συναναστρέ-
φονται τὰς Συμπολίτας τῶν μετὰ χρηστούθειαν καὶ δικαιοσύνην, καὶ
αὐτοὶ μὲν ὑποφέρουσιν εὐκόλως καὶ μὴ ὑπομονὴν τὰς ἐνοχλήσεις καὶ
τὰ βάρη τῶν ἄλλων, συνομιλῶντες δὲ πρὸς τὰς ἄλλας μετ' ὅσῃ εἶναι
δυνατὸν ματαιότητα, καὶ χωρὶς νὰ προξενῶν τὴν παραμικρὰν ἐνόχλη-
σιν. Τρίτον, ὅσες ἤμπορῶν νὰ ἐξοσιάζῃ τὰς ἡδονὰς, καὶ δὲν νικῶν-
ται ὁλόκληρα ἀπὸ τὰς συμφορὰς, ἀλλὰ τὰς ὑποφέρει καὶ τὰς περνᾷ

μετὰ ἀνδρίαν, καὶ καθὼς πρέπει εἰς τὴν φυσικὴν ἀξίαν ὅπως ἀρμόζει εἰς
τὸν ἄνθρωπον. Τέταρτον, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα,
ὅσες ἔτε φθείρονται, ἔτε γίνονται ἔξω φρενῶν διὰ τὰς εὐτυχίας ὅπως
ἐνταμώνῃ, ἀλλὰ μνέσκῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν γνωστικῶν, καὶ δὲν
χαίρονται διὰ τὰ ἀγαθὰ ὅπως ἔλαβαν ἀπὸ τὴν τύχην περισσότερον,
παρὰ διὰ ὅσα ἀγαθὰ ἀπέκτησαν ἐξ αἰτίας τῶ πνεύματος καὶ τῆς γνώσεως
τῶν. Ὅσοι ὅμως ἔχουσιν ἐπιτήδειον τὴν ἔξιν τῆς ψυχῆς τῶν ὅχι μόνον
εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα ὅπως εἵπομεν ἀλλὰ εἰς ὅλα, αὐτὰς λέγω ὅτι εἶναι
καὶ φρόνιμοι, καὶ τέλειοι ἄνδρες, καὶ ὅτι ἔχῃ ὅλας τὰς ἀρετάς. (α)

Ἰδὲ τὸ χαρακτηριστικὸν παράδειγμα, τὸ πρωτότυπον σχέδιον τῆ
ἀληθῶς σπεδαῖς: μετὰ αὐτὸ διακρίνεται ὁ ψευδοσοφὸς ὑποκριτὴς τῆς ἀ-
ρετῆς ἀπὸ τὸν ἀληθινόν τῆς λάτριν. Εἰς τὸ νὰ γίνητε ἀπαράλλακτοι
μετὰ τὸ τέτοιον σχέδιον ἅς συγκεντρωθῶσιν ὅλαι αἱ προσπαθήσεις σας,
διὰ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνη ἡ τόσον ἐνδοξος δι' ἐσᾶς ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν
ἡ Πατρίς, οἱ Γονεῖς, καὶ οἱ Συμπολίται σας θὰ σᾶς νομίσῃ ὅτι εἰσθε
φρόνιμοι, καὶ τέλειοι ἄνδρες, καὶ ὅτι ἔχετε ὅλας τὰς ἀρετάς. --

(α) Τίνας οὖν ἔχω πεπαιδευμένους, ἐπειδὴ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας
καὶ τὰς δυνάμεις ἀποδοκιμάζω; Πρῶτον μὲν τοὺς καλῶς χρομένους τοῖς πράγ-
μασι τοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην προσπίπτουσι, καὶ τὴν δόξαν ἐπιτυχῆ τῶν
καιρῶν ἔχοντες, καὶ δυναμένον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στοχάζεσθαι τοῦ συμφέροντος.
Ἐπειτα τοὺς πρεπόντως καὶ δικαίως ὀμιλοῦντας τοῖς ἀεὶ πλησιάζουσιν, καὶ τὰς
μὲν τῶν ἄλλων ἀηδίας καὶ βαρύτητας εὐκόλως καὶ ῥαδίως φέροντας, σφᾶς
δ' αὐτοὺς, ὡς δυνατόν ἐλαφροτάτους καὶ μετριωτάτους τοῖς συνοῦσι παρέχοντας.
ἔτι δὲ τοὺς τῶν μὲν ἡδονῶν ἀεὶ κρατοῦντας, τῶν δὲ συμφερῶν μὴ λίαν ἡτ-
τωμένους, ἀλλ' ἀνδρωδῶς ἐν αὐταῖς διακειμένους, καὶ τῆς φύσεως ἀξίως ἡς
μετέχοντες τυγχάνομεν. Τέταρτον, ὅσοι μετρίως, τοὺς μὴ διαφθειρμένους ὑπὸ
τῶν εὐπρεαγίων, μηδ' ἐξισαμένους αὐτῶν, μηδ' ὑπερηφάνους γιγνομένους ἀλλ' ἐμ-
μένοντας τῇ τάξει τῶν εὐ φρονούντων, καὶ μὴ μᾶλλον χαίροντας τοῖς διὰ
τύχην ὑπάρξασιν ἀγαθοῖς, ἢ τοῖς διὰ τὴν αὐτῶν φύσιν καὶ φρόνησιν ἐξ ἀρχῆς
γιγνομένοις. Τοὺς δὲ μὴ μόνον πρὸς ἐν τούτων, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦτα τὴν
ἔξιν τῆς ψυχῆς εὐάρμοστον ἔχοντας, τούτους φημὶ, καὶ φρονίμους εἶναι, καὶ
τελείους ἄνδρας, καὶ πάσας ἔχειν τὰς ἀρετάς. Ἰσοκρ. Παναθ. ια.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

(Α) Ἀνθαδὲς ἐνομιζέταν τὸ νὰ θαρρῇσῃ τις εἰς τὰ Ἐγκώμια ἐκείνῃ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὅποιον συνάθροισε τὰς δάφνας τόσων λαῶν. Ἡ τῆς εὐδαιμονίας αὐγὴ, τὴν ὅποιαν μὲ ἐνθουσιασμὸν εἶδον νὰ διαχῆται οἱ Κάτοικοι αὐτῶν Νήσων, τοὺς ἀνεβάξει εἰς χαρμωσύνες καὶ σταθεράς ἐλπίδας τοῦ νὰ τὴν χαροῦν ἀνεπηρέαστον ὑπὸ τῆς Πατρικῆς φροντίδος τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἐκείνης, ὅστις εἰς τὰ πολιτικὰ τε σχέδια φαίνεται νὰ ὀδηγῆται ἀπὸ μόνον μίαν ἐπιθυμίαν, τὸ νὰ βάλλῃ εἰς πρᾶξιν δηλαδὴ ὅποιον ὁ Ἕλλην Στρατάρχης καὶ Φιλόσοφος ἐνόμιζε σχεδὸν ὑπὲρ ἄνθρωπον, τὸ Ἐθελόντων ἄρχειν. (1)

(1) Οὐ γὰρ πάντες δοκεῖ ὅλον τοῦτ' ἀγαθὸν ἀνθρώπινον εἶναι, ἀλλὰ θεῖον, τὸ Ἐθελόντων ἄρχειν.

Ξενοφ. Οἶκον. κἀ. 12.

(Β) Ἡ προκοπὴ ὅπου οἱ χρηστοὶ τῆς Ζακύνθου νέοι μετὰ τὴν τριετὴ τῆς Σχολῆς σύστασιν ἔκαμαν, εἰδείχθη εἰς τὰς τοῦ παρόντος ἔτις δημοσίας ἐξετάσεις. Μ' ὅλον ὅτι διὰ τὰς περασμένας ἐπικαίρας περιστάσεις δὲν ἦτον δυνατόν νὰ ληφθοῦν ὅσα μέτρα ἐκρίνοντο δραστήρια καὶ συντείνοντα εἰς τὴν ταχεῖαν τῆς Ἀγωγῆς ἐπιτυχίαν, μ' ὅλον τοῦτο ἡ γραικὴ φιλόκαλος ἐπιμέλεια χειραγωγούμενη ἀπὸ τὰς φιλανθρώπους τῆς Διοικήσεως φροντίδας, ἐφάνη ἀνωτέρα τῶν περιστάσεων, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ φωτισθῇ ὅσον ἐδύνετο καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν. Μία σύντομος διήγησις τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὅποιον ἐγίναν αἱ ἐξετάσεις αὐτοῦ τοῦ χρόνου, θὰ εἶναι εὐάρεστος καὶ εἰς τοὺς σπευδάζοντας νέες, καὶ ἀποδεκτὴ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας. Κἀνένα ἄλλο δὲν χρησιμεύει νὰ καταστήσῃ τὸν καλὸν ἀθλητὴν, ὅπως ἡ διήγησις τῶν ἄθλων ὅσων διέπρεψαν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα.

Εἰς τὴν Ζακύνθιον Σχολὴν διδάσκονται τὰ ἐφεξῆς μαθήματα. Ἡ Μαθηματικὴ σειρὰ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Φιλολογία, ἡ Γαλικὴ καὶ Λατινικὴ Γλῶσσα, καὶ ἡ Φιλολογία ἐν γένει εἰς Γαλικὴν διάλεκτον.

Εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἐξετάσεων οἱ εὐπατρίδαι, καὶ ὅσοι τῶν φωτισμένων Ἐγκατοίκων, αἱ πολιτικαὶ Ἀρχαί, καὶ ὁ Ἀρχιδιοικητὴς συμπαρευρίσκονται εἰς τὴν αἴθυσαν τῆς Σχολῆς, ὡς προσεκτικώτατοι κριταὶ τῆς ἐπιδόσεως τῶν Συμπολιτῶν.

ΙΛΚΩΒΑΤΕΤΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Εἰς διάστημα τόσον ὀλίγου καιροῦ, καὶ ὑπὸ περιστάσεων τόσον ἐπι-
καίρων ὅχι ἄλλοι παρὰ Γραικοὶ ἠμποροῦσαν νὰ δείξω τόνον ταχίας
προόδους. Εἰς τὸ ἐξῆς πότον πρέπει νὰ πλατυνοῦν αἱ ἐλπίδες τῶν
Γένων Πολιτῶν, ἀφ' ὧ μίλλεν εἰς τὴν Πατρίδων νὰ συντρέξω ἀθρόον
μέγα μέρος τῶν ἠθικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἔβαλαν τὸ προστατεύον Ἔθνος
εἰς τὸν ὑψηλότερον πότον μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν τῆς Εὐρώπης !

(Γ) Εἰς τὸν γενικὸν των χαρακτῆρα ποτὲ δὲν διέφεραν, ὅσοι ἦτον ἐχθροὶ
τῆς ἀληθοῦς παιδείας ὅχι τόσον δι' ἀμάθειαν, ὅσον διὰ τὸ χαϊρέκακον,
φιλαντον, καὶ φιλοκερδῆς. Οἱ τοιοῦτοι, ἐπειδὴ ὅλοι ποτίζονται ἀπὸ τὰ
νάματα τῆς ἰδίας Κίρκης, ἐφάνησαν ἐπίσης οἱ αὐτοὶ εἰς ὅλας τὰς
ἐποχὰς καὶ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις. Ἐκένωσαν τὴν καταλαλιάντων
ὅχι μόνον ἐναντίον τῶν ἀληθινῶν Σοφῶν, ὅσοι παρόντες μῖσα εἰς τὸ
Ἔθνος ἐπρόβαλαν τὴν ἰδίαν των διαγωγὴν ὡς τὸ μεγαλύτερον ἐμπόδιον
τῆς γοητείας ἐκείνων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς καιροὺς μας ἔτι δὲν ἐσπλαγχνί-
σθηκαν οἱ τοιοῦτοι ἐδὲ ἐκείνους τοὺς ἄνδρας, ὅσοι διατρίβοντες εἰς ἄλ-
λοδαπῇ, καὶ προσπαθοῦντες μὲ ἀμέτρους πόρους, ἀλλὰ μ' ὀλιγωτέρους
πειρασμοὺς, τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἔθνους των, ἠμπόρεσαν μὲ τὰ ἔργα των
καταλλῆλως νὰ ἐφαρμόσω εἰς ἐαυτοὺς ὅ,τι ἔγραφεν ὁ φιλόπατρις Ρωμαῖος,

Εἶναι τινὲς, ὅπῃ μακρὰν ζῶντες ἀπ' τὴν Πατρίδα
Τὴν δόξαν ἑκείνης κ' ἐαυτῶν ἔχον θερμὴν φροντίδα·
Ἐν ᾧ ἄλλοι μέσ' σταὶ στήθη της στέκοντας ριζωμένοι
Ἀ' χρηστοὶ μνέσκον ζωντανοὶ, ξεχνῶνται πεθαμμένοι.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΛΕΟΝΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.52.41.0006